

ПРОБЛЕМА ДОСТОВІРНОСТІ ТА УЗГОДЖЕНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ У СУЧАСНИХ ВИДАННЯХ ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ ТЕМАТИКИ

Юлія Ярошенко

*Полтавський обласний центр туризму і краєзнавства
учнівської молоді*

Упродовж останніх років в Україні вийшло друком чимало видань, присвячених організації туристсько-краєзнавчої діяльності. У них досить детально викладено методичні засади підготовки до туристських змагань та подорожей. Це, зокрема, праці В. Абрамова, О. Булашева, Ю. Грабовського, О. Наровлянського, І. Палатного, Б. Пангелова, Т. Сербі, А. Шипка та ін. Проте порівняння інформації з різних видань засвідчує, що вміщені у них відомості нерідко не узгоджені або не повною мірою відповідають чинній нормативній базі.

Виразним прикладом неузгодженості інформації є висвітлення у фаховій літературі теми «Туристські вузли». Підручник О. Булашева «Спортивний туризм» містить стислу характеристику головних вузлів, які поділяються на основні, вузли для страхівки та самострахівки, допоміжні [1, с. 295-296]. У посібнику Ю. Грабовського, О. Скалій та Т. Скалій «Спортивний туризм», а також у посібнику Б. Пангелова «Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей» вузли поділяються на такі групи: для зв'язування мотузок (однакового діаметру; різного діаметру), вузли петель, для прив'язування до опори, допоміжні вузли [2, с. 75-76; 4, с. 177]. Однак у «Настановах з проведення змагань із пішогодного туризму», які затверджуються виконавчим комітетом Федерації спортивного туризму України, традиційно використовується інша класифікація: вузли для зв'язування мотузок однакового діаметру, для зв'язування мотузок різного діаметру, провідники, вузли для кріплення мотузок до опори, схоплюючі та вузли для організації страхівки. До того ж, вузол «стремено» у вищезазначених посібниках віднесений до допоміжних, а в Настановах – до вузлів для кріплення мотузок до опори.

Немає єдності підходів і до переліку вузлів, які пропонуються для засвоєння. У чинних настановах їх 20, у посібнику Ю. Грабовського,

О. Скалія та Т. Скалій – 18, у підручнику О. Булашева – 14. У підручнику О. Булашева серед основних вузлів фігурує тросовий вузол, а у згаданих посібниках описується вузол «кренцель», використання яких не передбачене Настановами. Маємо плутанину і з технікою в'язання вузлів та їхніми назвами: скажімо, у посібнику О. Дмитрука та Ю. Щура ткацький вузол в'яжуться на самій мотузці, а не служить для зв'язування мотузок однакової товщини, булінь прирівнюється до шкотового вузла, хоча вони за зовнішньої подібності мають суттєві відмінності як у способах в'язання, так і у функціях [3, с. 127].

Неузгодженість інформації, подібна до описаної нами, ускладнює проведення туристських змагань учнівської молоді. Видання, про які йшлося вище, крім посібника О. Дмитрука та Ю. Щура, мають відповідні грифи Міністерства освіти і науки України, а отже, їх використання у навчально-виховному процесі цілком виправдане. З іншого боку, організація туристських змагань має регламентуватися насамперед відповідними Правилами та Настановами. У практиці туристсько-краєзнавчої роботи з учнівською молоддю на Полтавщині є прецеденти, коли школярі, які послуговувалися Настановами, давали «неправильні» відповіді щодо класифікації вузлів на районних туристських зльотах, де організатори використовували навчальну літературу з іншою класифікацією.

Першорядне значення для безпеки туристських подорожей має дотримання відповідних нормативних документів. Для дитячо-юнацького туризму це насамперед Правила проведення туристських подорожей з учнівською та студентською молоддю України. Нині вони діють у редакції, затвердженій наказом Міністерства освіти і науки України № 237 від 24.03.2006 р. Проте низка навчальних видань містить застарілі редакції Правил, які втратили чинність за кілька років до виходу книг у світ. Це стосується, зокрема, навчальних посібників О. Дмитрука і Ю. Щура [3, с. 275-280] та Ю. Грабовського, О. Скалія, Т. Скалій [2, с. 259-277]. У деяких інших виданнях недостатньо враховані особливості туристських подорожей з учнями та студентами, а викладений матеріал часом суперечить відповідним Правилам. Наприклад, у посібнику Б. Пангелова зазначається, що кількісний склад групи, яка бере участь у некатегорійній подорожі, може складати від 4 до 50 чоловік [4, с. 41], тоді як для учнівської та студентської молоді, за Правилами, кількість учасників має становити для одноденних походів від 6 до 30

осіб, 2-3-денних походів та походів 1 ступеня складності – від 6 до 25, а походів 2 та 3 ступеня складності – від 6 до 20 учасників.

Як бачимо, існує проблема узгодженості та достовірності інформації, що міститься у виданнях туристсько-краєзнавчої тематики. Вважаємо, що порушене нами питання заслуговує на увагу фахівців, оскільки виявлена проблема ускладнює організацію туристсько-краєзнавчої роботи, а часом навіть знижує безпеку туристсько-краєзнавчих заходів.

Література:

1. Булашев А.Я. Спортивный туризм: Учебник / А.Я. Булашев. – Х.: ХГАФК, 2009. – 332 с.
2. Грабовський Ю.А. Спортивный туризм: Навч. посіб. / Ю.А. Грабовський, О.В. Скалій, Т.В. Скалій. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. – 304 с.
3. Дмитрук О.Ю. Спортивно-оздоровчий туризм: Навч. посіб. / О.Ю. Дмитрук, Ю.В. Щур. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Альтерпрес, 2008. – 280 с.
4. Пангелов Б.П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: Навч. посіб. / Б.П. Пангелов. – К.: Академвидав, 2010. – 248 с.

IDEOLOGICZNO-POLITYCZNE KONTEKSTY KULTUROWYCH SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH NA PRZYKŁADZIE POGRANICZA NYSKO-JESENICKIEGO

Ewa Dawidejt-Drobek, Wiesław Drobek

*Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu
Politechnika Opolska, Wydział Wychowania Fizycznego i Fizjoterapii*

Wstęp. Kulturowe szlaki turystyczne z założenia ukierunkowane są na cele poznawcze i często uwiklane w aktualne konteksty ideologiczno-polityczne. Wskazanie jako wartych uwagi określonych elementów dziedzictwa historyczno-kulturowego jest wszak wyborem dokonywanym z określonego punktu widzenia, wiąże się z pamięcią kulturową i kwestią tożsamości – rozróżniania „swoich” i „obcych”.